

kỹ thuật chủ yếu của xây dựng và quản lý khai thác thủy nông.

Kinh nghiệm cho thấy rằng, chỉ trên cơ sở của việc tiến hành nghiên cứu tổng hợp lý thuyết, thực nghiệm với những kinh nghiệm của xây dựng và quản lý khai thác thủy nông, mới bảo đảm kết quả tốt trong công tác nghiên cứu khoa học.

— Tổ chức sử dụng tốt đội ngũ cán bộ khoa học, kỹ thuật và công nhân kỹ thuật hiện có để phát huy được khả năng tiềm tàng và nâng cao trình độ của họ trong công tác khoa

học, kỹ thuật. Lực lượng đó hiện nay có khả năng giải quyết những vấn đề khoa học và kỹ thuật trong thủy nông của nước ta, nếu được tổ chức và sử dụng tốt.

Cần có qui hoạch, kế hoạch cụ thể về bồi dưỡng, đào tạo và bổ sung đồng bộ đội ngũ khoa học, kỹ thuật về trình độ và ngành nghề. Cần sớm cử người đi học để nắm được những tiến bộ kỹ thuật cần áp dụng, và một số cán bộ có trình độ cao để nghiên cứu giải quyết những vấn đề khoa học cơ bản trong xây dựng và quản lý thủy nông.

TỔ CHỨC CÔNG TÁC KIỂM TRA CHẤT LƯỢNG Ở XÍ NGHIỆP CÔNG NGHIỆP QUỐC DOANH

ĐỖ HUYỀN

Trong những biện pháp bảo đảm và nâng cao chất lượng sản phẩm, tổ chức kiểm tra là một biện pháp quan trọng. *Cục kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa ở trung ương* đã được thành lập. Nhưng hệ thống tổ chức kiểm tra ở các ngành, các địa phương và cơ sở chưa được qui định.

Nghiên cứu cả hệ thống bộ máy ấy từ trung ương đến cơ sở phải có thời gian, phải trao đổi bàn bạc kỹ với các ngành, các cấp. Nhưng để đáp ứng với yêu cầu của quản lý kinh tế, quản lý sản xuất, trước mắt chúng ta cần tập trung sức nghiên cứu, chấn chỉnh tổ chức bộ máy kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa ở cơ sở sản xuất công nghiệp quốc doanh. Chất lượng sản phẩm là do quá trình sản xuất tạo nên. Ngăn chặn không cho xuất xưởng những sản phẩm xấu là cần thiết, nhưng biện pháp cơ bản, tích cực nhất, là kiểm tra từ nguyên vật liệu, từ các khâu chuẩn bị sản xuất, từng nguyên công, công đoạn, phân xưởng sản xuất... Cho nên, chấn

chỉnh bộ máy kiểm tra ở cơ sở sản xuất không chỉ là yêu cầu cấp thiết trước mắt mà còn là khâu mấu chốt của công tác kiểm tra lâu dài về sau.

∴

Hiện nay ở hầu hết các xí nghiệp công nghiệp quốc doanh đều có bộ phận kiểm tra chất lượng. Nhưng tình hình tổ chức và hoạt động rất khác nhau, còn nhiều nhược điểm và nhiều chỗ chưa hợp lý cần được thay đổi.

— Tên gọi không thống nhất: nơi thì gọi *kiểm tra chất lượng*, nơi thì gọi *kiểm tra kỹ thuật*; nơi thì gọi *phòng kiểm nghiệm*, nơi khác lại còn gọi là *ban OTK*.

— Nhiệm vụ, quyền hạn không rõ ràng. Rất nhiều trường hợp, ý kiến kết luận của bộ phận kiểm tra không có hiệu lực. Cũng có thể do khả năng trình độ yếu, kết luận không chính xác, nhưng phải nói nhiều xí nghiệp, do tư tưởng chạy theo sản lượng, không tôn trọng ý kiến của bộ phận kiểm tra, thậm chí

có khi còn đối lập gay gắt với kiểm tra, cho kiểm tra là gây trở ngại cho sản xuất.

— Tổ chức kiểm tra đáng lẽ phải độc lập đối với các phòng, ban trong xí nghiệp, phải chịu trách nhiệm về chất lượng của sản phẩm xuất xưởng đối với các cấp trên xí nghiệp (có như vậy mới bảo đảm tính chất khách quan), nhưng có nơi bộ phận kiểm tra lại nằm trong phòng kĩ thuật hoặc trong phòng thiết kế, trực thuộc phó giám đốc kĩ thuật chứ không trực thuộc giám đốc.

— Biên chế của bộ phận kiểm tra rất tùy tiện. Qua chấn chỉnh biên chế, hầu hết các bộ phận kiểm tra bị bóp nhỏ, thậm chí có nơi bị giải tán hẳn. Tình trạng không đủ nhân viên để bố trí cho ca 2, ca 3 hiện nay cũng khá phổ biến. Người đã ít, nhưng trình độ và năng lực cũng yếu. Hầu hết cán bộ và nhân viên kiểm tra chưa phải là những cán bộ công nhân có trình độ về các mặt vào loại khá nhất trong xí nghiệp. Có nơi đã dồn cho bộ phận kiểm tra những người: mất sức, những người « có vấn đề » mà tổ chức cán bộ chưa giải quyết được, v.v...

Các mặt: phương thức hoạt động, phương pháp kiểm tra, phương pháp xác định chất lượng sản phẩm, phương tiện, thiết bị, dụng cụ, v.v... cũng còn nhiều vấn đề cần được giải quyết tốt thì tổ chức kiểm tra chất lượng sản phẩm ở xí nghiệp mới phát huy được tác dụng.

Hiện nay có nhiều í kiến khác nhau chung quanh vấn đề tổ chức kiểm tra chất lượng ở xí nghiệp. Thậm chí có í kiến cho rằng, không cần có bộ phận kiểm tra chuyên trách, các cấp lãnh đạo sản xuất chịu trách nhiệm về chất lượng và tiến hành kiểm tra là đủ. Rõ ràng í kiến này, không thể nào đứng vững được. Thực tế sản xuất ở nước ta trong thời chiến cũng như thời bình đều chứng minh tổ chức kiểm tra chuyên trách là cần thiết. Í kiến của trên 30 xí nghiệp thuộc nhiều ngành khác nhau mà chúng tôi tìm hiểu gần đây cũng nêu lên yêu cầu cấp thiết về tổ chức đó. Chúng ta có thể thống nhất khẳng định rằng, bất cứ là xí nghiệp trung ương hay địa phương, qui mô xí nghiệp lớn hay bé, sản xuất loại mặt hàng gì, đều phải có bộ phận chuyên trách kiểm tra chất lượng thì mới có thể bảo đảm và thúc đẩy nâng cao chất lượng sản phẩm được.

Gọi bộ phận kiểm tra là OTK, là phòng kiểm nghiệm đều không hợp lí. Gọi kiểm tra kĩ thuật tuy cũng có í nghĩa, nhưng không đầy đủ; ở xí nghiệp không chỉ kiểm tra trên

dây chuyền sản xuất mà còn kiểm tra thành phẩm, còn kiểm tra các vật tư hàng hóa nhập vào. Hơn nữa để thành một hệ thống với tên gọi của cơ quan kiểm tra chất lượng ở trung ương là *Cục kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa*, chúng ta nên thống nhất gọi tổ chức kiểm tra chuyên trách ở xí nghiệp là *bộ phận kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa*, (gọi tắt là bộ phận kiểm tra chất lượng). Bộ phận này có thể là phòng, ban hay tổ (có khi chỉ có một cán bộ chuyên trách) tùy theo qui mô sản xuất, vị trí kinh tế và khối lượng công tác kiểm tra của xí nghiệp.

Phòng, ban hay tổ kiểm tra chất lượng phải là một tổ chức độc lập đối với các bộ phận chức năng khác của xí nghiệp, nhưng có quan hệ chặt chẽ với các bộ phận đó và đặt dưới sự chỉ đạo trực tiếp của giám đốc xí nghiệp. Nhất thiết không nên ghép bộ phận kiểm tra vào phòng thiết kế hay phòng kĩ thuật, càng không thể giao cho phòng kĩ thuật, thiết kế hay một phòng nào khác kiêm nhiệm công tác kiểm tra, vì như vậy sẽ mất tính chất khách quan.

Kiểm tra chất lượng chuyên trách ở xí nghiệp vừa có tính chất thanh tra, đôn đốc nội bộ xí nghiệp, vừa có tính chất kiểm tra pháp chế của Nhà nước. Để cho phòng, ban hay tổ kiểm tra chất lượng của xí nghiệp có chỗ dựa vững vàng và hoạt động được khách quan, cần áp dụng chế độ song trùng chịu trách nhiệm như chế độ kế toán trưởng đối với trưởng bộ phận kiểm tra chất lượng. Trước mắt, trưởng bộ phận kiểm tra chất lượng xí nghiệp tạm thời do Bộ chủ quản bổ nhiệm, có sự tham gia í kiến của Cục kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa thuộc Ủy ban Khoa học và Kĩ thuật Nhà nước, nhưng phải dần dần tiến đến trưởng bộ phận kiểm tra chất lượng xí nghiệp do Nhà nước bổ nhiệm.

Như vậy, bộ phận kiểm tra chất lượng ở xí nghiệp có hai nhiệm vụ rõ rệt:

1. Giúp giám đốc kiểm tra và tổ chức kiểm tra chất lượng trong nội bộ, giúp giám đốc theo dõi và quản lí chất lượng trong xí nghiệp.

2. Chịu trách nhiệm trước Nhà nước hay trước Bộ chủ quản và Cục kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa về chất lượng hàng xuất xưởng.

Về mặt hành chính, bộ phận kiểm tra chất lượng xí nghiệp chịu lãnh đạo của giám đốc xí nghiệp và của bộ trưởng, tổng cục trưởng...

chủ quản, nhưng về mặt nghiệp vụ thì do Cục kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa trực tiếp chỉ đạo.

Về quyền hạn, trưởng bộ phận kiểm tra chất lượng ở xí nghiệp cần có quyền hạn nhiều hơn hiện nay. Quyền hạn cụ thể do từng xí nghiệp qui định, nhưng tối thiểu cũng phải có hai quyền hạn sau đây :

— Có quyền đề nghị giám đốc đình chỉ sản xuất đối với cá nhân, tổ sản xuất hay phân xưởng. Trưởng hợp giám đốc vắng mặt nhưng có vấn đề vi phạm nghiêm trọng về chất lượng, trưởng bộ phận kiểm tra chất lượng có quyền tạm thời * đình chỉ sản xuất đối với cá nhân, tổ hay phân xưởng, và sau đó, báo cáo cho giám đốc hay người được ủy quyền biết để giải quyết.

— Đối với sản phẩm xuất xưởng, trưởng bộ phận kiểm tra có quyền không cho phép xuất, nếu sản lượng đó không đạt chất lượng đã qui định. Trưởng hợp giám đốc không đồng ý với ý kiến của trưởng bộ phận kiểm tra, thì trưởng bộ phận kiểm tra có quyền yêu cầu giám đốc phát biểu ý kiến bằng văn bản, và báo cáo ngay tình hình đó cho Bộ trưởng chủ quản và Cục trưởng Cục kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa biết để giải quyết.

Biên chế của bộ phận kiểm tra chất lượng xí nghiệp phải đủ để bảo đảm khối lượng công tác. Qua thực tế kinh nghiệm của ta, và tham khảo kinh nghiệm các nước, chúng ta nên qui định bộ phận kiểm tra chất lượng chuyên trách có từ 4 đến 10% tổng số công nhân trực tiếp sản xuất. Cán bộ, công nhân bộ phận này phải là những người chí công vô tư, mạnh dạn đấu tranh, tư cách đạo đức, trình độ chính trị, năng lực chuyên môn, nghiệp vụ phải là loại khá so với trình độ chung của cán bộ, công nhân trong xí nghiệp. Phải nghiên cứu chính sách chế độ đối với cán bộ kiểm tra cho hợp lý, nhất là đối với cán bộ kiểm tra bám sát sản xuất, cùng đi ca với công nhân trực tiếp sản xuất.

Vấn đề bồi dưỡng và đào tạo cán bộ kiểm tra phải được đặt ra một cách đúng mức. Nghiệp vụ kiểm tra là một nghiệp vụ khá phức tạp, vận dụng những kiến thức về khoa học cơ bản khá cao. Phải có những lớp đào tạo có hệ thống về công tác này, để tiến đến có trường đào tạo riêng những cán bộ trung cấp và kĩ sư kiểm tra chất lượng.

Trong tình hình hiện nay, vấn đề bồi dưỡng thường xuyên cho cán bộ kiểm tra phải do xí nghiệp đảm nhiệm. Nhưng vấn đề mở lớp đào tạo có hệ thống nên do ngành và nhất là do Ủy ban Khoa học và Kỹ thuật Nhà nước (Cục kiểm tra chất lượng sản phẩm và hàng hóa) chịu trách nhiệm. Đề tạo điều kiện cho việc đào tạo có hệ thống, tiến đến chuyên môn hóa cán bộ kiểm tra chất lượng, chúng ta cần ổn định tổ chức kiểm tra chất lượng, ổn định cán bộ kiểm tra chất lượng, tránh điều động, thay đổi công tác lung tung sau khi họ đã được đào tạo.

Đề đẩy mạnh công tác kiểm tra chất lượng ở xí nghiệp, đương nhiên còn phải giải quyết nhiều khâu công tác khác. Ngay về mặt tổ chức bộ máy cũng còn phải đi vào cụ thể hơn, như chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, lề lối làm việc, quan hệ công tác v.v...

Trên đây chúng tôi chỉ mới sơ bộ đề cập đến một số mặt của vấn đề. Rất mong được sự đóng góp ý kiến phong phú của tất cả các đồng chí, nhất là các đồng chí ở cơ sở sản xuất công nghiệp để mạng lưới kiểm tra chất lượng ở xí nghiệp công nghiệp chúng ta chóng được củng cố và phát huy hiệu lực.

* Thời gian « tạm thời » này sẽ do xí nghiệp qui định cụ thể.